

Obsah

1.	Úvod	9
1.	Historie výzkumu a metoda zpracování	11
2.	Dosavadní stav výzkumu raně středověkých sídlišť na Moravě	15
3.	Osídlení Hrotovicka	18
3.1	Pravěké osídlení	18
3.2	Osídlení v období raného středověku	20
4.	Sídlištní objekty	25
4.1	Stavby obytné – zemnice	28
4.2	Obydlí budovaná na povrchu	36
5.	Stavby hospodářské	45
5.1	Zemnice	45
5.2	Stavby povrchové	55
6.	Otopná zařízení	66
6.1	Ohniště	66
6.2	Pece	68
7.	Jámy	73
8.	Podzemní chodby	77
9.	Sklepy	93
10.	Zemědělství a chov dobytka	96
10.1	Rostlinná výroba	96
10.2	Obilní jámy	97
10.3	Živočišná výroba	107
11.	Řemeslná výroba	110
11.1	Hrnčířství	110
11.2	Železářské hutnictví	112
11.3	Výroba podomácká	117
12.	Uspořádání raně středověkého osídlení	118
12.1	Nejstarší slovanská osada	120
12.2	Slovanská osada 10. až první poloviny 11. století	122
12.3	Slovanská osada 2. poloviny 11. až první poloviny 12. století	128
12.4	Slovanská osada z druhé poloviny 12. století	136
12.5	Slovanská osada z konce 12. až první poloviny 13. století	141
13.	Keramika	152
13.1	Výrobní technologie	152
13.2	Morfologie	155
13.2.1	Hrnce	155
13.2.2	Okrajová profilace	155
13.2.3	Výzdoba	158
13.2.4	Značky na dnech nádob	232
13.2.5	Mísy	236
13.2.6	Lahve	238
13.2.7	Zásobnice	239
13.2.8	Poklice	240
13.3	Datování keramiky	240
14.	Železné předměty	243
14.1	Zemědělské nástroje	243

14.1.1	Radlice	243
14.1.2	Srpy	243
14.1.3	Vinařský nůž	248
14.1.4	Nůžky na postřih ovcí	248
15.	Výstroj koně a jezce	249
15.1	Podkovy	249
15.2	Ostruhy	249
16.	Předměty denní potřeby	252
16.1	Nože	252
16.2	Břítvy	252
16.3	Ocílky	254
16.4	Šídla a průbojníky	254
16.5	Držadla vědérka	255
16.6	Jehla	255
16.7	Přezka	255
17.	Stavební kování	256
17.1	Hřebíky	256
17.2	Skoby	256
17.3	Klíče	257
17.4	Zástrčky	259
17.5	Zabezpečovací kování	259
18.	Zbraně	260
19.	Předměty bronzové	266
19.1	Křesadlo	266
19.2	Esovité záušnice	266
19.3	Náramek	267
19.4	Prsten a kroužky	269
20.	Předměty z kostí	270
20.1	Podložky saní	270
20.2	Brusle	270
20.3	Jehlice	270
20.4	Proplétáčky	271
21.	Přesleny	272
22.	Kamenné předměty	276
22.1	Žernovy	276
22.2	Stoupy	276
22.3	Brousky	278
22.4	Sekerka	279
23.	Předměty ze skla	280
23.1	Korálek	280
23.2	Prsteny	280
24.	Mince	282
25.	Závěr	287
26.	Archeologické prameny	292
27.	Sídlištní objekty	293
27.1	Zemnice	293
27.2	Stavby na povrchu	303
27.3	Ohniště a pece na volném prostranství	314
27.4	Jámy	316
27.5	Podzemní chodby	321
27.6	Sklepy	323
27.7	Obilní jámy	323
27.8	Objekty spojené s řemeslnou výrobou	337
	Resumé	340
	Seznam inventárních čísel vyobrazených nálezů	367
	Literatura	371

Inhalt

Vorwort	9
1. Geschichte und Methode der Forschung	11
2. Der bisherige Forschungsstand der frühmittelalterlichen Siedlungen in Mähren	15
3. Besiedlung der Landschaft in der Umgebung von Hrotovice	18
3.1 Besiedlung in der Urgeschichte	18
3.2 Besiedlung im Frühmittelalter	20
4. Siedlungsobjekte	25
4.1 Wohnbauten – Grubenhäuser	28
4.2 Ebenerdige Wohnbauten	36
5. Wirtschaftsbauten	45
5.1 Grubenhäuser	45
5.2 Bauten auf der Erdoberfläche	55
6. Heizeinrichtungen	66
6.1 Feuerstellen	66
6.2 Backöfen	68
7. Gruben	73
8. Unterirdische Gänge (Erdställe)	77
9. Keller	93
10. Landwirtschaft und Viehzucht	96
10.1 Feldwirtschaft	96
10.2 Getreidegruben	97
10.3 Viehzucht	107
11. Handwerk	110
11.1 Töpferei	110
11.2 Eisenverhüttung	112
11.3 Häusliche Produktion	117
12. Stufen der frühmittelalterlichen Besiedlung	118
12.1 Älteste slawische Siedlung	120
12.2 Slawische Siedlung des 10. bis in die erste Hälfte des 11. Jahrhunderts	122
12.3 Slawische Siedlung der 2. Hälfte des 11. bis in die erste Hälfte des 12. Jahrhunderts	128
12.4 Slawische Siedlung der 2. Hälfte des 12. Jahrhunderts	136
12.5 Slawische Siedlung aus dem Ende des 12. bis in die erste Hälfte des 13. Jahrhunderts	141
13. Keramik	152
13.1 Technische Merkmale	152
13.2 Morphologie	155
13.2.1 Töpfe	155
13.2.2 Randformen	155
13.2.3 Verzierung	158
13.2.4 Bodenzeichen	232
13.2.5 Schalen	236
13.2.6 Flaschen	238
13.2.7 Vorratsgefäße	239
13.2.8 Deckel	240
13.3 Die Datierung der Keramik	240
14. Eisengegenstände	243
14.1 Landwirtschaftliche Geräte	243

14.1.1	Pflugschar	243
14.1.2	Sicheln	243
14.1.3	Winzermesser	248
14.1.4	Schafschere	248
15.	Reitzubehör	249
15.1	Hufeisen	249
15.2	Sporen	249
16.	Gegenstände des Alltagsbedarf	252
16.1	Messer	252
16.2	Rasiermesser	252
16.3	Wetzstähle	254
16.4	Ahlen und Pfriemen	254
16.5	Eimergriffe	255
16.6	Nadel	255
16.7	Schnallen	255
17.	Baubeschläge	256
17.1	Nägel	256
17.2	Klammer	256
17.3	Schlüssel	257
17.4	Türriegel	259
17.5	Türklammer	259
18.	Waffen	260
19.	Gegenstände aus Bronze	266
19.1	Wetzstahl mit Hündchen	266
19.2	S-förmige Ohrgehänge (Schläfenringe)	266
19.3	Armband	267
19.4	Fingerring und Ringlein	269
20.	Gegenstände aus Knochen	270
20.1	Schlittenkufen	270
20.2	Schlittschuhe	270
20.3	Einfassung (Plättchen?)	270
20.4	Durchflechter	271
21.	Spinnwirtel	272
22.	Gegenstände aus Stein	276
22.1	Mühlsteine	276
22.2	Stampfe	276
22.3	Schleifsteine	278
22.4	Axt	279
23.	Gegenstände aus Glas	280
23.1	Koralle	280
23.2	Fingerringe	280
24.	Münze	282
25.	Schlusswort	287
26.	Archäologische Quellen	292
27.	Siedlungsobjekte	293
27.1	Grubenhäuser	293
27.2	Bauten auf der Erdoberfläche	303
27.3	Feuestätte und Backöfen	314
27.4	Gruben	316
27.5	Erdställe	321
27.6	Keller	323
27.7	Getreidegruben	323
27.8	Objekte der handwerklichen Erzeugung	337
OPC	Zusammenfassung	340
OPC	Verzeichnis der Inventar – Nummern der abgebildeten Funde	367
OPC	Literatur	371